

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: БӨА-2024/140/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn	Баян-Өлгий аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор: Ж.Айгүл
Өлгий хот	Утас: 70422954 Цахим хаяг: J_aigul@yahoo.com
2024 он	Аудитын менежер: Х.Женисбек
	Утас: 70422930 Цахим хаяг: jenisbekh@audit.gov.mn
	Ахлах аудитор: Д.Назгүл
	Утас: 99427301 Цахим хаяг: nazgul_1972@yahoo.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫ ДҮГНЭЛТ	2
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	10
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	13
4.1 Ерөнхий зүйл	13
4.2 Материаллаг байдал.....	13
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	14
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	14
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	14
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	14
4.5.1 Завсрын аудитын талаар.....	14
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	15
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	15
5.1 Төлбөрийн акт.....	16
5.2 Албан шаардлага.....	16
5.3 Зөвлөмж	17
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫ ДҮГНЭЛТ

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

83129 Өлгий, Баян-Өлгий аймаг,
Утас/Факс: (976) 7042-2954
E-mail: bayanulgii@audit.gov.mn

ДЭЛҮҮН СУМЫН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ДАРГА
Б.НУРСАУЛЕ ТАНАА

дддд.дд.дд № ддд
танай _____-ны № _____-т

Сөрөг санал дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн мэдэгдэхүйц нөлөөний улмаас Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулаагүй гэж үзсэн.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

1. Няrvын бараа материалын бүртгэл хөтлөлт, эмийн бүртгэл тооцоо, анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт хангалтгүй, эмийн тайлан гаргаагүй, эмийн бүртгэл хөтлөлт, зарцуулалтад холбогдох журмын дагуу дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төв нь Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байна.

Аудитын гол асуудал

2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд анхаарал татах дараах асуудлууд байна.

00402242

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1. Төсвийг зохистой удирдаж, хяналтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүйгээс хувь хүмүүст 43.4 сая төгрөгийн шатахуун олгосон, эмч нарт 21.3 сая төгрөгийн илүү цагийн нэмэгдлийг нотлох баримтгүйгээр олгосон, бараа үйлчилгээний зардалд 27.4 сая төгрөгийн өр үүсгэсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

-Аудит, аудиторын хариуцлага, аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдэд хамаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ж.АЙГҮЛ

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Төгрөгөөр

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>92,539,039.47</u>	<u>81,155,987.10</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	29,430,524.00	1,081,143.53
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	29,430,524.00	1,081,143.53
3121	Төгрөг	29,430,524.00	1,081,143.53
31211	Төрийн сангийн харилцах	29,430,524.00	1,081,143.53
33	АВЛАГА	4,762,121.74	2,753,872.69
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	4,762,121.74	272,150.69
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	2,481,722.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	58,346,393.73	77,320,970.88
351	Түүхий эд материал	13,757,893.85	30,208,167.00
35130	Эм боох материал	13,757,893.85	30,208,167.00
354	Хангамжийн материал	44,588,499.88	47,112,803.88
35420	Аж ахуйн материал	32,719,803.88	34,799,803.88
35460	Хүнсний материал	10,868,696.00	1,768,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	1,000,000.00	10,545,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,398,114,830.22</u>	<u>1,402,778,863.60</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,398,114,830.22	1,402,778,863.60
392	Биет хөрөнгө	1,381,586,830.22	1,386,250,863.60
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,206,813,060.09	1,226,813,057.09
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(107,590,507.72)	-137,740,534.04
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	182,276,422.00	212,276,422.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(91,206,052.17)	-119,425,455.74
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	197,675,026.34	234,930,226.34
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(56,025,319.72)	-87,480,053.69
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	61,870,000.00	75,250,000.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(12,250,798.60)	-18,397,798.36
39217	Ном	25,000.00	25,000.00
393	Биет бус хөрөнгө	16,528,000.00	16,528,000.00
39301	Програм хангамж	550,000.00	550,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(550,000.00)	-550,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	16,528,000.00	16,528,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>1,490,653,869.69</u>	<u>1,483,934,850.70</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>533,396.00</u>	<u>27,366,000.00</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	533,396.00	27,366,000.00
413	Өглөг	533,396.00	27,366,000.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	34,872.00	
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	498,524.00	
4136	Бусад өглөг	-	27,366,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	27,366,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>1,490,120,473.69</u>	<u>1,456,568,850.70</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,490,120,473.69	1,456,568,850.70

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	219,336,811.00	219,336,811.00
51101	Өмч: - төрийн	219,336,811.00	219,336,811.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	1,009,872,753.02	976,321,130.03
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	946,805,182.13	1,009,872,753.02
51220	Тайлант үеийн үр дүн	63,067,570.89	-33,551,622.99
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	260,910,909.67	260,910,909.67
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,490,653,869.69	1,483,934,850.70

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,272,689,028.06	1,281,537,190.42
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	65,044,777.75	102,992,774.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	65,044,777.75	102,992,774.00
120004	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	64,724,777.75	325,910.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	325,910.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	64,724,777.75	
120009	Бусад орлого	320,000.00	
120,017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Үндсэн хөрөнгө	-	94,756,297.00
120,018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого-Бараа материал	-	7,910,567.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,207,644,250.31	1,178,544,416.42
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	43,784,200.00	46,548,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	43,784,200.00	46,548,500.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	61,270,730.31	00.00
133003	Хөрөнгийн	61,270,730.31	
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	1,102,589,320.00	1,131,995,916.42
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	1,102,589,320.00	1,131,995,916.42
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,209,621,457.17	1,315,088,813.41
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,209,621,457.17	1,315,088,813.41
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,209,518,255.17	1,313,548,447.41
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	649,622,788.00	809,610,374.43
210101	Үндсэн цалин	460,137,620.00	496,223,751.26
210102	Нэмэгдэл	162,657,555.00	254,181,557.99
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	2,583,000.00	9,108,000.00
210104	Урамшуулал	24,244,613.00	50,097,065.18
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	81,208,650.26	103,629,349.07
210201	Тэтгэврийн даатгал	45,815,064.83	72,031,144.51
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,539,763.15	7,293,573.39
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,423,356.18	6,481,268.31
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	6,576,282.33	1,620,142.08
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,854,183.77	16,203,220.78
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	32,755,636.00	75,173,157.20
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,022,960.00	8,798,310.00
210302	Түлш, халаалт	30,732,676.00	66,374,847.20

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	90,994,595.00	52,350,279.58
210401	Бичиг хэрэг	6,355,337.00	5,422,750.00
210402	Тээвэр, шатахуун	77,380,958.00	37,607,120.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,705,900.00	695,210.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	596,000.00	1,097,799.58
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,956,400.00	7,527,400.00
2105	Нормативт зардал	217,528,263.75	150,133,973.51
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	192,657,242.75	110,853,285.51
210502	Хоол, хүнс	19,986,021.00	34,841,098.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,885,000.00	4,439,590.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,645,272.00	10,789,400.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,000,000.00	346,000.00
210604	Урсгал засвар	4,645,272.00	10,443,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	834,000.00	1,095,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	834,000.00	1,095,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	465,760.00	1,438,530.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ		133,950.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	148,000.00	
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	108,000.00	294,000.00
210807	Газрын төлбөр		120,800.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	209,760.00	889,780.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	130,463,290.16	109,327,983.62
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	41,991,224.00	13,356,820.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	88,472,066.16	95,971,163.62
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	103,202.00	1,540,366.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	103,202.00	-
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	103,202.00	
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	1,540,366.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		1,540,366.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	63,067,570.89	(33,551,622.99)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	63,067,570.89	(33,551,622.99)

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Төгрөгөөр

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	1,146,693,520.00	1,176,388,604.42
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	320,000.00	325,910.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	320,000.00	325,910.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	325,910.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		325,910.00
120009	Бусад орлого	320,000.00	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,146,373,520.00	1,176,062,694.42
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	43,784,200.00	46,548,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	43,784,200.00	46,548,500.00

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	1,102,589,320.00	1,129,514,194.42
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	1,102,589,320.00	1,129,514,194.42
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,092,633,058.00	1,198,859,084.89
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,092,633,058.00	1,198,859,084.89
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,092,529,856.00	1,197,318,718.89
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	649,622,788.00	806,882,724.03
210101	Үндсэн цалин	456,944,470.00	497,939,097.15
210102	Нэмэгдэл	162,657,555.00	228,740,109.72
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	2,583,000.00	9,108,000.00
210104	Урамшуулал	27,437,763.00	71,095,517.16
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	85,935,900.00	101,901,900.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	58,200,100.00	69,293,900.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,291,700.00	8,151,700.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,451,800.00	6,521,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,362,900.00	1,630,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,629,400.00	16,304,300.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	42,123,660.00	41,581,834.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,022,960.00	7,541,310.00
210302	Түлш, халаалт	40,100,700.00	34,040,524.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	90,994,595.00	79,805,427.20
210401	Бичиг хэрэг	6,355,337.00	5,422,750.00
210402	Тээвэр, шатахуун	77,380,958.00	63,805,267.20
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,705,900.00	1,952,210.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	596,000.00	1,097,800.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,956,400.00	7,527,400.00
2105	Нормативт зардал	169,552,323.00	131,055,073.66
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	138,860,017.00	101,926,181.66
210502	Хоол, хүнс	25,807,306.00	23,584,402.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,885,000.00	5,544,490.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	8,060,700.00	20,029,400.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,027,200.00	9,891,000.00
210604	Урсгал засвар	7,033,500.00	10,138,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	834,000.00	1,095,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	834,000.00	1,095,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	465,760.00	1,438,530.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ		133,950.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	148,000.00	
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	108,000.00	287,800.00
210807	Газрын төлбөр		120,800.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	209,760.00	895,980.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	44,940,130.00	13,528,430.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	44,940,130.00	13,528,430.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	103,202.00	1,540,366.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	103,202.00	-
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	103,202.00	
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	1,540,366.00

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг		1,540,366.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>54,060,462.00</u>	<u>(22,470,480.47)</u>
	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		<u>00.00</u>
4	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (4)	-	<u>00.00</u>
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	24,678,900.00	5,878,900.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	24,678,900.00	5,878,900.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	24,678,900.00	5,878,900.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	24,678,900.00	5,878,900.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(24,678,900.00)</u>	<u>(5,878,900.00)</u>
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	29,381,562.00	(28,349,380.47)
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	48,962.00	29,430,524.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	29,430,524.00	1,081,143.53

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Төгрөгөөр

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2016 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	219,336,811.00	260,910,909.67	1,009,872,753.02	1,490,120,473.69
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				0.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	219,336,811.00	260,910,909.67	1,009,872,753.02	1,490,120,473.69
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт				0.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт				0.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				0.00
C07	Тайлант үеийн үр дүн				0.00
C08	2016 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	219,336,811.00	260,910,909.67	1,009,872,753.02	1,490,120,473.69
D01	2017 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	219,336,811.00	260,910,909.67	1,009,872,753.02	1,490,120,473.69
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				0.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	219,336,811.00	260,910,909.67	1,009,872,753.02	1,490,120,473.69
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт				0.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт				0.00

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз				0.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү				0.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн			-33,551,622.99	-33,551,622.99
D09	2017 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	219,336,811.00	260,910,909.67	976,321,130.03	1,456,568,850.70

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Төгрөгөөр

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		29,430,524.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,312,354,300.00	1,203,197,618.89
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,312,354,300.00	1,203,197,618.89
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,312,354,300.00	1,203,197,618.89
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	816,505,100.00	806,882,724.03
210101	Үндсэн цалин	485,164,100.00	497,939,097.15
210102	Нэмэгдэл	231,002,300.00	228,740,109.72
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	9,108,000.00	9,108,000.00
210104	Урамшуулал	91,230,700.00	71,095,517.16
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	101,901,900.00	101,901,900.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	69,293,900.00	69,293,900.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	8,151,700.00	8,151,700.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,521,800.00	6,521,800.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,630,200.00	1,630,200.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	16,304,300.00	16,304,300.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	43,122,200.00	41,581,834.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	7,541,310.00	7,541,310.00
210302	Түлш, халаалт	35,580,890.00	34,040,524.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	98,295,700.00	79,805,427.20
210401	Бичиг хэрэг	7,700,000.00	5,422,750.00
210402	Тээвэр, шатахуун	75,487,000.00	63,805,267.20
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,279,800.00	1,952,210.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,007,300.00	1,097,800.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,821,600.00	7,527,400.00
2105	Нормативт зардал	203,275,800.00	131,055,073.66
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	157,885,000.00	101,926,181.66
210502	Хоол, хүнс	39,246,400.00	23,584,402.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,144,400.00	5,544,490.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	22,239,900.00	20,029,400.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	10,000,000.00	9,891,000.00
210604	Урсгал засвар	12,239,900.00	10,138,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,125,000.00	1,095,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,125,000.00	1,095,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,968,300.00	1,438,530.00

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210803	Даатгалын үйлчилгээ	138,600.00	133,950.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	158,400.00	
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	88,000.00	
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	337,500.00	287,800.00
210807	Газрын төлбөр	120,800.00	120,800.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	1,125,000.00	895,980.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	23,920,400.00	19,407,330.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	23,920,400.00	19,407,330.00
13	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,312,354,300.00	1,174,848,238.42
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	46,548,500.00	45,008,134.00
132001	Орон нутгийн төсвөөс	46,548,500.00	45,008,134.00
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,236,375,300.00	1,129,514,194.42
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	1,236,375,300.00	1,129,514,194.42
134003	Нийгмийн даатгалын сангаас эмнэлгүүдэд олгох санхүүжилт		
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	29,430,500.00	325,910.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих		325,910.00
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	29,430,500.00	
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		29,430,524.00
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		1,081,143.53
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	43.00	43.00
620001	Удирдах ажилтан	1.00	1.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	34.00	34.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	8.00	8.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	43.00	43.00
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	35.00	35.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	8.00	8.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Төгрөгөөр

Тайлант онд нэмэлт төсөв аваагүй байна.

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төв нь сумын иргэдэд эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэг бүхий байгууллага юм. Тайлант онд "Нийгмийн эрүүл мэндийн болон эмнэлгийн чанартай тусламж үйлчилгээг иргэдэд ээлтэй, аюулгүй орчинд мэргэжилтний ёс зүй, өндөр мэдлэг, ур чадвартай багаар үзүүлнэ." гэсэн зорилго дэвшүүлэн ажилласан байна

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төв нь Эрүүл мэндийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль бусад холбогдох хууль, тогтоомжуудын хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлтүүд орсон байна.

Засгийн газрын 2023 оны “Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” 241 дүгээр тогтоолоор төрийн албан хаагчдын цалингийн сүлжээнд үнэмлэхгүй хэмжээний өөрчлөлт орсон.

Сангийн сайдын 2023 оны 65 дугаар “Хөтөлбөр батлах тухай” тушаалаар аккруэл суурьт УСНББОУС-ыг нэвтрүүлэх дунд хугацааны хөтөлбөрийг баталсан байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн үйл ажиллагаанд аймгийн ЭМГ-аас 2023 онд шалгалт хийж, шалгалтын дүнгээр зөвлөмж өгсөн байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэль сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төв Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2-т “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага нь нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталж, мөрдөж ажиллана” гэснийг зөрчсөн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 8.8 сая төгрөгөөр буюу 1 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	/мянган төгрөгөөр/		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	29,430.52	1,081.14	-28,349.38
Авлага	4,762.12	2,481.72	-2,280.40
Урьдчилгаа	0.00	0.00	0.00

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Бараа материал	58,346.39	75,552.97	17,206.58
Үндсэн хөрөнгө	1,398,114.83	1,402,778.86	4,664.03
Нийт хөрөнгө	<u>1,490,653.87</u>	<u>1,481,894.70</u>	<u>-8,759.17</u>
Өр төлбөр	533.40	27,366.00	26,832.60
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	1,490,120.47	1,454,528.70	-35,591.77
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	<u>1,490,653.87</u>	<u>1,481,894.70</u>	<u>-8,759.17</u>

Мөнгөн хөрөнгө данс оны эцэст 1.1 сая төгрөг болж 29.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Авлага дансанд оны эхэнд нийгмийн даатгалын шимтгэлийн 4.7 сая төгрөгийн авлагатай ба тайлант онд шинээр Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас авах санхүүжилтийн 2.5 сая төгрөгийн авлагатай гарсан байна.

Бараа материалын данс оны эцэст 17.2 сая төгрөгөөр нэмэгдэж, 75.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна. Эм боох материалын үлдэгдэл 30.2 сая, аж ахуйн материал 34.8 сая, хүнсний материалын үлдэгдэл 1.8 сая, бусад хангамжийн материал 10.5 сая төгрөг байна.

Төсвийн хөрөнгөөр 265.2 сая төгрөгийн материал худалдан авч, үнэ төлбөргүй 7.9 сая төгрөгийн бараа материал авсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 1,402.8 сая төгрөг болж 4.6 сая төгрөгөөр өссөн байна. Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 5.8 сая төгрөгийн, үнэ төлбөргүй 94.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө хүлээн авсан байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 33.8 сая төгрөгөөр буурсан нь тайлант үеийн үр дүн -33.8 сая төгрөг гарснаас шалтгаалжээ.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны батлагдсан төсөв 1,312.4 сая төгрөг байна. Үүнд: Зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 1,236.4 сая, орон нутгийн төсвөөс 46.5 сая, урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих эх үүсвэрийг 29.4 сая, нийт 1,312.4 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 4 арга хэмжээг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн хувьд 1,236.4 сая төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас, 46.5 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс бүрдүүлж, 29.4 сая төгрөгийг оны эхний үлдэгдлээс зарцуулахаар байна.

Гүйцэтгэлээр Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 1,130.7 сая төгрөгийн санхүүжилт, орон нутгийн төсвөөс 46.5 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, оны эхний үлдэгдлээс 28.3 сая төгрөгийг зарцуулж нийтдээ 1,204.1.7 сая төгрөгийн зарлага, санхүүжилтээр үйл ажиллагаа явуулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,204.1 сая төгрөг буюу 92 хувьтай байна. Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас төлөвлөснөөс 105.7 сая төгрөгөөр бага санхүүжилт авсантай холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/					
д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
	Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ				

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1	Нэг иргэнд ногдох нормативаар	847,645.20	834,469.33	-13,175.87	98%
2	Үндсэн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээ	388,730.10	297,587.95	-91,142.15	77%
3	Дээд шатны төсвөөс хуваарилсан	29,430.50	27,337.71	-2,092.79	93%
4	Төрийн өмчийн барилгын тогтмол зардал	46,548.50	44,704.43	-1,844.07	96%
	Дүн	1,312,354.30	1,204,099.43	-108,254.87	92%

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй. Эрүүл мэндийн төв нь тайлант онд нэмэлт төсөв аваагүй байна.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төв 2023 онд төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлээгүй байна.

3.5.5 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төв нь 2023 онд батлагдсан төсвийн хүрээнд 265.2 сая төгрөгийн бараа материал, 5.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгө худалдан авсан байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор Д.Назгүл гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Х.Женисбек, дарга, тэргүүлэх аудитор Ж.Айгүл нар хэрэгжүүлсэн.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 09 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2022 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 1,209.6 сая төгрөгөөс 1 хувиар буюу 12.1 сая төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг шалгах асуудлын хүрээнд тус байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой шалгахаар төлөвлөсөн 33 шалгуур үзүүлэлтээр горим сорил хэрэгжүүлж, хэрэгжилтийг шалгахад алдаа, зөрчил илрээгүй.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 10.7 сая төгрөгийн 1 гүйлгээ, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 32.2 сая төгрөгийн 5 гүйлгээ, төсөв, өмч хөрөнгө зарцуулах 38.7 сая төгрөгийн 3 шийдвэр, 27.4 сая төгрөгийн 6 шийдвэрийг шилэн дансанд мэдээлээгүй, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 898.3 сая төгрөгийн 26 гүйлгээг хугацаа хоцроож байршуулсан, мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 65.9 хувьтай байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансанд байршуулаагүй мэдээлээгүй нөхөж байршуулж, зөрчлийг арилгах талаар албан шаардлага өгөв.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийгдээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийтдээ 25.8 сая төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг цахим худалдан авалтаар аваагүй зөрчилд албан шаардлага, цалингийн зардлаас бусад 5.0 сая төгрөгөөс 91.9 сая төгрөгийн 11 гүйлгээг хугацаа хоцроож байршуулсан, шилэн дансны мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 86.0 хувьтай, хугацаа хоцролтын хэрэгжилтийн хувь 75 хувьтай, өмнөх оны аудитаар шилэн дансны мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн зөрчлийг давтан гаргасан зөрчилд зөвлөмж өгөгдсөн байна.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт					
Албан шаардлага	1	25,757.3	1	25,757.3	100%
Зөвлөмж	1	91,874.9	0	0	0
Нийт дүн	2	117,632.2	1	25,757.3	50%

Тайлант онд шилэн дансны зөрчлийн дүнгээр өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг давтан шалгахад зөрчлийг арилгаагүй, давтан гаргасан тул албан шаардлага өгсөн.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Энэхүү аудитаар тус байгууллагад их хэмжээний материаллаг алдаа, зөрчил илэрч, сөрөг дүгнэлт авсан тул давтан шалгалт хийх шаардлагатай. Санхүүгийн тайлангийн аудитаар өмч хөрөнгийн хадгалалт, ашиглалт, төсвийн зарцуулалтыг бүрэн шалгах боломжгүй тул эрсдэлтэй гэж сонгосон данс, ажил гүйлгээнүүдэд горим сорил хэрэгжүүлсэн. Гүйцэтгэлийн шалгалтаар өмч хөрөнгийн хадгалалт, ашиглалт, төсвийн зарцуулалт, цалингийн зардал, эмийн тайлан, тооцоо, нярвын тайланг дэлгэрэнгүй шалгах шаардлагатай.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийтдээ 3.4 сая төгрөгийн алдаа¹ илэрснээс, 3.4 сая төгрөгийн алдааг залруулав. Үүнд:

НДШ-ийн 0.3 сая төгрөгийн авлагыг санхүүгийн тайланд дутуу тусгасан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд халаалтын зардлын гүйцэтгэлийг 1.5 сая төгрөгөөр илүү тайлагнасан, орон нутгаас санхүүжих эх үүсвэрээс төвлөрүүлсэн 1.5 сая төгрөгийг хасалгүй тайлагнасан, эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтийг 0.42 төгрөгөөр дутуу тайлагнасан, нийт 3.4 сая төгрөгийн алдааг залруулав.

Энэ нь Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайлан гаргах заавар аргачлал, УСНББОУС 1 стандарт, толилуулга гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Аудитаар нийтдээ 218.8 сая төгрөгийн зөрчил² илэрснээс, 19.6 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 199.2 сая төгрөгийн зөрчилд 1 албан шаардлага, 1 заалт бүхий зөвлөмж өгсөн.

Үүнээс тус байгууллагын даргын өөртөө хамаарал бүхий этгээдэд хууль бус шийдвэр гаргаж олгосон профессорын нэмэгдэл, Эхо-гийн үзлэг хавсарсны нэмэгдэл, дээд шатны байгууллагын тушаалаар баталсан шийдвэрийг зөрчиж нийгмийн ажилтанд олгосон халдвар судлаачийн нэмэгдэл, бүх эмч нарт болон өөртөө илүү цагаар ажилласныг нотлох баримтгүй хавтгайруулан олгосон 21.3 сая төгрөгийн илүү цагийн нэмэгдэл хөлс, 2023 онд зарцуулсан 102.8 сая төгрөгийн эмийн тайлан гаргаагүй, шатахууны зардлаас хувь хүмүүст хавтгайруулан бичсэн 43.4 сая шатахууны асуудлуудыг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлж, албан үүргээ биелүүлээгүй 6 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах албан шаардлага хүргүүлэв.

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

5.1 Төлбөрийн акт

Аудитаар 19.6 сая төгрөгийн зөрчилд зөрчилд 2 төлбөрийн акт тогтоов.Үүнд:

1. Ажилчдын цалингаас нийтдээ 62,390.5 мянган төгрөгийн татварыг суутган авч, 53,168.9 мянган төгрөгийг төсөвт төвлөрүүлж, 9,221.5 мянган төгрөгийн татварыг төсөвт дутуу төвлөрүүлэн, санхүүгийн тайланд өглөгөөр тусгаж харуулаагүй орхигдуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-т "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", 26 дугаар зүйлийн 26.1-д "Төсвийн байгууллага нь нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын болон үндэсний стандартын дагуу бүрэн аккрузл суурьтай нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 -д "Үнэн зөв байх", 14 дүгээр зүйлийн 14.4-д "Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ", 14.4.3 "бүх өр төлбөр", Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1.1-д "ажил олгогчтой байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээнд заасны дагуу авч байгаа үндсэн цалин, нэмэгдэл хөлс, нэмэгдэл, шагнал, урамшуулал, амралтын олговор, тэтгэвэр, тэтгэмж, тэдгээртэй адилтгах бусад орлогоос 10 хувиар тооцож албан татвар ногдуулж, холбогдох төсөвт шилжүүлэх", Татварын ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.6-д "бусдад олгох хөдөлмөрийн хөлс, шилжүүлсэн орлогод ногдох татварыг үнэн зөв суутган тооцож, тогтоосон хугацаанд төсөвт төлөх" гэсэн заалтуудыг тус тус зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөвт дутуу төвлөрүүлсэн 9.2 сая төгрөгийг байгууллагын төсвөөс нөхөн төлүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоов.

2. Нэр бүхий эмч нарт цалингийн зардлаас холбогдох хууль, тогтоомж, зөрчиж профессорын нэмэгдэлд 1,184.4 мянган төгрөг, дээд шатны байгууллагын шийдвэрийг зөрчиж ЭХО-ийн үзлэг, халдвар судлагчийг хавсарсны нэмэгдэлд 4,107.1 мянган төгрөг, яаралтай эмчийн 6 сарын сургалтад суусан буюу ажиллаагүй хугацаанд 3,475.3 мянган төгрөгийн цалин олгож төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4 дэх хэсгийн 6.4.1-т "*төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах*", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "*батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах*", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д "*Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлийн дараах зарчмыг баримтална*", 5.1.4-д "*үнэн зөв байх*", Засгийн газрын 2018 оны 382 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчид нэмэгдэл хөлс олгох журам" 3 дугаар хавсралтын 2, 4 дэх заалтууд, Монгол Улсын Эрүүл мэнд, спортын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан "Журам батлах, зардлын жишиг, төлбөрийн хэмжээг тогтоох тухай" 2015 оны 97, 56 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан "Эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах мэргэшүүлэх болон давтан сургалтын зардлыг улсын төсвөө санхүүжүүлэх журам"-ын 3.2.1, 3.3, 4.2.3 дахь заалтууд, ... хэт авианы оношилгооны 3 сарын сургалтад суусан мэс заслын эмчид нэмэгдэл цалин олгохгүй талаар аймгийн Эрүүл мэндийн газрын даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 73 дугаар албан бичгээр хүргүүлсэн хариуг тус тус зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Холбогдох хууль журам зөрчиж байгууллагын төсвөөс үр ашиггүй зарцуулсан 8.7 сая төгрөгийг хавсралтад нэр бүхий хүмүүсээс нөхөн төлүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоов.

5.2 Албан шаардлага

Аудитаар 199.2 сая төгрөгийн зөрчилд 1 албан шаардлага өгөв.Үүнд:

1.Тайлант онд 102.8 сая төгрөгийг эмийн тайлан гаргаагүй, эмийн бүртгэл тооцоо хангалтгүй, эмийн бүртгэл хөтлөлт, зарцуулалтад холбогдох журмын дагуу давхар хяналт хэрэгжээгүй, анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт хангалтгүй, шатахууны зардлаас хувь хүмүүст 43.4 сая төгрөгийн шатахууны талон бичиж төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулсан ба үүнээс нэр бүхий 4 эмч 4.3 сая төгрөгийг шатахууны талон бичсэн, бүх эмч нарт хавтгайруулан нотлох баримтгүйгээр 21.3 сая төгрөгийн илүү цагийн нэмэгдэл олгосон, бараа үйлчилгээний зардалд 27.4 сая төгрөгийн өр үүсгэж ажилласан.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5-д "Төсвийн шууд захирагч нь төсвийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ", 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах",

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д “Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлийн дараах зарчмыг баримтална”, 5.1.2-д “тасралтгүй байх”, 5.1.3-т “жинхэнэ хэрэгжилтийн”, 5.1.4-д “үнэн зөв байх”, 13 дугаар зүйлийн 13.1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 14 дүгээр зүйлийн 14.3-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн мэдээлэл боловсруулах ажиллагааг дараах дарааллаар гүйцэтгэнэ”, 14.3.1-т “анхан шатны баримт бүрдүүлэх”, 20 дугаар зүйлийн 20.1.4-т “хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Эмийн бүртгэл тооцоо, дотоод хяналтыг сайжруулж, анхан шатны баримтын бүрдүүлэлтийг хангах, шатахууныг хувь хүмүүст олгодог зөрчлийг таслан зогсоох, өр авлага үүсгэхгүй ажиллах, цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллах талаар албан шаардлага өгөв.

2.Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 10.7 сая төгрөгийн 1 гүйлгээ, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 32.2 сая төгрөгийн 5 гүйлгээ, төсөв, өмч хөрөнгө зарцуулах 38.7 сая төгрөгийн 3 шийдвэр, 27.4 сая төгрөгийн 6 шийдвэрийг шилэн дансанд мэдээлээгүй, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 898.3 сая төгрөгийн 26 гүйлгээг хугацаа хоцроож байршуулсан, мэдээлсэн байдлын хэрэгжилт 65.9 хувьтай байна.

Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д “Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална.....”, 6 дугаар зүйлийн 6.4-т “Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ.....”, 6.4.5-д “цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-т “..... төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэр” гэснийг зөрчсөн ба нийцсэн бөгөөд зохистой байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансанд мэдээлээгүй цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 10.7 сая төгрөгийн 1 орлогын мөнгөн гүйлгээ, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий 32.2 сая төгрөгийн 5 зарлагын мөнгөн гүйлгээ, төсөв, өмч, хөрөнгө зарцуулах 38.7 сая төгрөгийн 3 шийдвэр, өр үүсгэсэн 27.4 сая төгрөгийн 6 шийдвэрийг нөхөж байршуулж, зөрчлийг арилгах талаар албан шаардлага өгөв.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Бүртгэл, тайлагналтай холбоотой асуудал

1.1.Илрүүлэлт:

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байгаа нь удирдлага болон нягтлан бодогч нь санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар ойлголт, мэдээлэлгүй, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.9-д “нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг” гэж бүртгэлийн суурь, санхүүгийн тайлан гаргахад баримтлах зарчмыг тодорхойлсон журам, заавар, аргачлалыг багтаасан баримт бичгийг”, 18 дугаар зүйлийн 18.2-т “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага нь нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталж, мөрдөж ажиллана” гэсэн заалттай нийцээгүй, АОУС-250-д “Санхүүгийн тайланд хууль тогтоомж, дүрэм, журмыг анхаарах”, УСНББОУС-1, АДБОУС 200 болон нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж:

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн хангаж нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг боловсруулж санхүү, бүртгэл, тайлагналын үйл ажиллагаандаа ашиглах, байгууллагын удирдлага, нягтлан бодогч нар санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаарх мэдээлэл, ойлголтоо сайжруулах;

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20.5-т заасан хугацаанд буюу зөвлөмжийг хүлээн авснаас 30 хоногийн дотор, зөвлөмжийн биелэлтийг Баян-Өлгий аймаг дахь төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
НДШ-ийн 0.3 сая төгрөгийн авлагыг санхүүгийн тайланд дутуу тусгасан	1	272.2	1	272.2			1	272.2				
Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд халаалтын зардлын гүйцэтгэлийг 1.5 сая төгрөгөөр илүү тайлагнасан.	1	1,540.4			1	1,540.4	1	1,540.4				
ТГТ-ийн орон нутгийн төсвөөс санхүүжих эх үүсвэрээс төвлөрүүлэх шилжүүлгийг хасалгүй илүү тайлагнасан	1	1,540.4			1	1,540.4	1	1,540.4				
Эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтийг 0.42 төгрөгөөр дутуу тайлагнасан,	1	0.004	1	0.004			1	0.004				
Дүн	4	3,353.0	2	272.2	2	3,080.8	4	3,353.0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил	Үүнээс			
		Төлбөрийн акт	Албан шаардлага	Зөвлөмж	Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Цалингаас суутгасан 9.2 сая төгрөгийн ХХОАТ-ыг төсөвт дутуу төвлөрүүлсэн	1	9,221,5	1	9,221,5								
Нэр бүхий эмч нарт профессорын нэмэгдэл, ЭХО-гийн үзлэг, халдвар судлагч хавсарсны нэмэгдэл, 6 сарын сургалтад суусан хугацаанд цалин олгосон	1	8,766.9	1	8,766,9								
Эмийн тайлан гаргаагүй, хувь хүмүүст шатахууны талон олгосон, эмч нарт хавтгайруулан илүү цагийн нэмэгдэл олгосон, өр үүсгэсэн	1	199,191.8			1	199,191.8						
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиггүй байна.	1						1					
Хариуцлага тооцуулсан албан шаардлага									2	6		
Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал											1	
Дүн	4	217,180.2	2	17,988.4	1	199,191.8	1		2	6	1	

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлогын 10.7 сая төгрөгийн 1 гүйлгээ, зарлагын 32.2 сая төгрөгийн 5 гүйлгээ, төсөв, өмч хөрөнгө зарцуулах 38.7 сая төгрөгийн 3 шийдвэр, 27.4 сая төгрөгийн 6 шийдвэрийг шилэн дансанд мэдээлээгүй.	1	108,910.3			1	108,910.3		

Дэлүүн сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Дүн	1	108,910.3			1	108,910.3		
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Дүн								
Нийт дүн								